

Draaiboek Voorleeswedstrijd

Lesmodule voor de opleidingen
Pedagogisch Werk en Onderwijsassistent

*Bouwstenen voor
leesbevordering*

Draaiboek Voorleeswedstrijd voor de opleiding OA

Lezen
.....
STICHTING LEZEN

 STEUNPUNT
Taal & Rekenen mbo

Steun in de rug

Voorwoord

Voor je ligt het draaiboek voor de Voorleeswedstrijd voor studenten Onderwijsassistent (OA) in het mbo. Dit draaiboek bestaat uit een aantal delen:

- 1 Informatie over de achtergronden, organisatie en uitvoering van de Voorleeswedstrijd OA.
- 2 Informatie over de voorbereiding van roc's op de Voorleeswedstrijd OA, met daarbij een uitwerking van een aantal lessen die inhoudelijk voorbereiden op de Voorleeswedstrijd.
- 3 Een aantal scenario's voor de Voorleeswedstrijd op het eigen roc; ofwel: hoe organiseer je de voorrondes van de Voorleeswedstrijd OA? Wat komt er kijken bij het organiseren van een finale van de Voorleeswedstrijd OA op het eigen roc?
- 4 Tips over de jurering van de Voorleeswedstrijd OA en een juryformulier dat je gebruikt om de voorlezende studenten te (laten) beoordelen op hun voorlees kwaliteiten.
- 5 Een aantal bijlages met materialen.

Jessica van Gog van Gilde Opleidingen

Winnaar finale Voorleeswedstrijd OA in 2013/2014

1 Introductie

1.1 Achtergronden

Voor leerlingen in het basisonderwijs en voor pabostudenten bestaat de Voorleeswedstrijd al langere tijd. In het schooljaar 2013/2014 heeft een pilot voor de Voorleeswedstrijd voor studenten OA plaatsgevonden, georganiseerd door Stichting Lezen en CINOP en in opdracht van het Steunpunt taal en rekenen mbo met een aanvullende subsidie door Stichting Lezen. Studenten OA komen in hun werkende leven veelal terecht in het basisonderwijs, waar zij naast de leerkracht een rol kunnen spelen in het stimuleren van leesplezier bij de leerlingen: door boeiend voor te lezen, door passende kinderboeken uit te kunnen zoeken en door zelf plezier in (voor)lezen uit te stralen. De Voorleeswedstrijd OA draagt bij aan het enthousiast én deskundig maken van studenten voor die leesbevorderende rol.

De Voorleeswedstrijd OA werd in 2013/2014 met veel enthousiasme ontvangen; ruim 700 studenten van acht roc's uit het hele land namen deel. Op de roc's werden voorrondes gehouden, waaruit per roc een finalist naar voren kwam. Klik op de [link](#) voor een impressie van de voorrondes op ROC West-Brabant. Eind januari was er de landelijke finale waarin de acht finalisten het tegen elkaar opnamen. Op de website van CINOP vind je een [filmpje](#) van de landelijke finale van de Voorleeswedstrijd OA.

Het draaiboek dat voor je ligt is één van de resultaten van de pilot Voorleeswedstrijd OA in 2013/2014 en is mede tot stand gekomen met behulp van de feedback van de acht deelnemende roc's. Veel dank voor alle inzet en het enthousiasme! Stichting Lezen en CINOP hopen dat de komende schooljaren veel docenten en studenten OA deel gaan nemen aan de Voorleeswedstrijd.

1.2 Doelgroep

Voor wie?

De Voorleeswedstrijd is bedoeld voor studenten aan de opleiding Onderwijsassistent in het mbo. Studenten uit ieder leerjaar kunnen meedoen aan de Voorleeswedstrijd OA. Je kunt er als roc ook voor kiezen studenten van de opleiding PW die stagelopen op een BSO mee te laten doen aan de Voorleeswedstrijd OA. Zij hebben op hun stageplek immers met de dezelfde doelgroep te maken als studenten OA. Het is aan het roc om te kiezen of studenten van alle leerjaren of bijvoorbeeld van één leerjaar meedoen aan de wedstrijd. De ervaring leert dat de wedstrijd in elk geval heel geschikt is voor eerstejaars- en tweedejaarsstudenten. Dit draaiboek gaat ervan uit dat aan de Voorleeswedstrijd in elk geval één of meer klassen met alle studenten per roc deelnemen. Deelname van slechts enkele studenten uit één klas kan in theorie ook, het draaiboek dient dan wel op een aantal punten te worden aangepast .

Door wie?

De planning van de voorleeswedstrijd en de organisatie ervan in een of meer klassen, kan het beste door één van de betrokken docenten gecoördineerd worden. Bijvoorbeeld door een docent Nederlands of een andere docent die direct betrokken is bij competentieontwikkeling van studenten op het gebied van voorlezen.

1.3 Boekenkeuze

Uitgangspunt van de Voorleeswedstrijd is dat de student de voorleesvaardigheden kan toepassen in de stageklas en later op het werk. Echter is er een groot verschil in boeken voor kinderen in groep 1 en groep 8. Er is daarom gekozen om bij de Voorleeswedstrijd OA studenten boeken te laten voorlezen die geschikt zijn voor leerlingen van groep 4 t/m 8. Dat maakt het jureren makkelijker en eenduidiger (de setting en waar je op let bij het voorlezen aan kleuters is namelijk beduidend anders dan bij het voorlezen aan leerlingen uit groep 8).

Voor docenten met studenten die stagelopen in groep 1 t/m 3: laat de student toch een boek uitkiezen dat geschikt is voor groep 4 t/m 8. Geef studenten tijdig de opdracht op de stageschool een voorleesmoment voor een passende groep te organiseren. Op die manier ervaren zoveel mogelijk studenten alvast wat het is om voor te lezen voor kinderen uit groep 4 t/m 8.

Voor docenten met studenten die stagelopen in het VO: waarschijnlijk is het op de stageschool niet gebruikelijk dat er wordt voorgelezen. Laat de studenten die het betreft nagaan of in de stageklas toch een voorleesactiviteit kan worden gedaan, met een boek passend bij de leeftijd en doelgroep van de stageklas. Indien dit niet mogelijk is laat je de studenten die het betreft de voorleesactiviteit met een groepje studenten te oefenen, voorafgaand aan de wedstrijd in de klas. Dit is ook een optie voor studenten die nog geen stageadres hebben.

De docent heeft een belangrijke adviserende rol in de boekkeuze van studenten voor de Voorleeswedstrijd. Het werkt stimulerend om de studenten in aanraking te brengen met een grote hoeveelheid aan boeken die geschikt zijn voor de doelgroep (leerlingen uit groep 4 t/m 8) en die de studenten leuk vinden om voor te lezen. Denk daarbij naast de populaire boeken van schrijvers als Francine Oomen of Paul van Loon, de zogenaamde recreatieve boeken, ook aan minder bekende boeken, bijvoorbeeld Dertien rennende hertjes van Edward van de Vendel. Daag de studenten uit verder te kijken dan naar boeken die ze al kennen of hebben (voor)gelezen. Kijk je naar Kinderjuryboeken en met een Griffel bekroonde boeken, dan kom je ook veel boeken tegen die de studenten wellicht niet zelf zouden kiezen maar die wel een verrijking zijn voor hun (voor)leeservaring. Bij het laten kiezen van een boek door de studenten kun je als docent op twee manieren te werk gaan:

- 1 Je maakt zelf een voorselectie van boeken uit de bibliotheek, mediatheek en eventueel je eigen collectie. Maak daarbij waar mogelijk gebruik van de expertise van de bibliotheek, zodat je ook aan boeken komt die je misschien nog niet kent maar die wel heel geschikt of mooi of boeiend zijn. De geselecteerde boeken presenteer je aan de studenten. Iedere student kiest vervolgens uit deze selectie een boek om uit voor te lezen tijdens de Voorleeswedstrijd.
- 2 Je laat de studenten volledig vrij in hun keuze van een boek dat zij gaan voorlezen op de Voorleeswedstrijd. Het is aan te raden om dan we zelf een aantal boeken te presenteren in de klas, schrijvers introduceren, vertellen over de Kinderjuryboeken en de met Griffels bekroonde boeken. Je kunt de studenten ook meenemen naar de bibliotheek en ter plekke een boek laten uitzoeken (bespreek voorafgaand aan het bibliotheekbezoek dan wel de mogelijkheden om boeken ook uit te kunnen lenen). Je kunt daarna met elke student kort bespreken welke boek hij/zij heeft gekozen en waarom. Wanneer je denkt dat een andere boekkeuze beter zou zijn, laat je student een alternatief kiezen, bijvoorbeeld uit een aantal boeken die je zelf hebt geselecteerd.

Welke optie je ook kiest: laat de studenten in elk geval kennis maken met een aantal websites die heel geschikt zijn om passende boeken te zoeken, bijvoorbeeld leesplein.nl, Boekenzoeker.org en

entoen.nu. Daar kunnen de studenten hun voordeel mee doen bij de boekkeuze voor de Voorleeswedstrijd maar ook in hun latere werkende leven.

1.4 Tijdspad

In dit draaiboek worden verschillende scenario's beschreven voor het organiseren van voorrondes van de Voorleeswedstrijd OA op het eigen roc. De meeste roc's die aan de pilot deelnamen hebben de voorrondes van de Voorleeswedstrijd op het eigen roc binnen 4 tot 6 weken laten plaatsvinden. De Voorleeswedstrijd kan er als volgt uit komen te zien:

- Uitleg geven over en oefenen met voorlezen in de klas;
- Oefenen met voorlezen op de stage door de individuele studenten;
- Voorlezen in subgroepjes in de klas;
- Voorlezen door winnaars van de subgroepjes in de klas;
- De schoolfinale op het eigen roc waarbij de klassenwinnaars het tegen elkaar opnemen.

Als roc kies je zelf op welke manier en binnen welke periode je de Voorleeswedstrijd organiseert. Zie voor uitwerking van de verschillende scenario's van de Voorleeswedstrijd op je roc hoofdstuk 3 van dit draaiboek.

1.5 Rol van de bibliotheek

Uit de pilot van de Voorleeswedstrijd OA is gebleken dat de bibliotheek een waardevolle samenwerkingspartner is. De bibliotheek kan een rol spelen in de advisering van geschikte en leuke boeken om voor te (laten) lezen door de studenten, het uitlenen van boeken aan de studenten en het beschikbaar stellen van een voorleesstoel voor de finale van de Voorleeswedstrijd op het roc. Bovendien zijn medewerkers van de bibliotheek heel geschikt om als jurylid op te treden tijdens de finale van de Voorleeswedstrijd op het roc. Ook ter voorbereiding op de Voorleeswedstrijd OA kan de bibliotheek een belangrijke rol spelen: het verzorgen van een startbijeenkomst voor de betrokken docenten is een mogelijkheid (zie ook 2.2). Neem contact op met de bibliotheek in de regio of gemeente van je eigen roc of zoek contact met de Provinciale Serviceorganisaties (PSO's) van de bibliotheken in jouw provincie.

De schoolfinale van de Voorleeswedstrijd bij het Drenthe College

Voorlezer Samantha Mul was één van de acht finalisten van de Voorleeswedstrijd OA in 2013/2014.

2 Voorbereiding op de Voorleeswedstrijd OA

2.1 Opnemen van de Voorleeswedstrijd OA in het onderwijs

Belangrijk is dat voorafgaand aan de Voorleeswedstrijd de studenten goed zijn voorbereid. Dat houdt in dat zij kennis hebben gemaakt met kinder- en jeugdliteratuur (ofwel: wat lezen ze voor?) en dat zij kennis en vaardigheden hebben opgedaan over hoe joe goed en boeiend voor kan lezen. Roc's bepalen zelf op welke manier deze thema's aan bod komen in het onderwijs: in welke leerjaren, in welk blok, hoe intensief, gekoppeld aan andere beroepscompetenties, verbonden met de BPV enzovoort. Uit de pilot van de Voorleeswedstrijd blijkt dat het belangrijk is deze thema's op het juiste moment aan bod te laten komen in het onderwijs: wanneer je de Voorleeswedstrijd in de maanden november en december uit gaat voeren, is het ideaal wanneer de colleges over kinder- en jeugdliteratuur en voorlezen in het eerste blok aan bod komen. Neem de Voorleeswedstrijd daarom op in je jaarplanning. Maak vooral ook gebruik van de Docentengids Leesbevordering en alle aanvullingen daarop, die in het project Bouwstenen voor leesbevordering zijn opgeleverd en beschikbaar zijn voor alle docenten OA (en PW) in Nederland. Zie voor deze documenten en meer de website www.bouwstenenleesbevordering.nl. Een mogelijkheid is om de lessen ter voorbereiding op de Voorleeswedstrijd OA te koppelen aan campagnes zoals de Kinderboekenweek (ieder jaar in oktober) of bijvoorbeeld de Nationale Voorleesdagen en het Voorleesontbijt (ieder jaar in januari). Op de website van de [stichting CPNB](http://www.stichtingcpnb.nl) vind je veel informatie over deze campagnes.

De Voorleeswedstrijd OA inbedden in je onderwijs kan op verschillende manieren: je kunt de voorrondes laten plaatsvinden in de lesuren Nederlands, in de coach-, mentor- of SLB-uren, bij de lessen drama, of bijvoorbeeld als slot van colleges over kinder- en jeugdliteratuur en voorlezen.

Als voorbereiding op de Voorleeswedstrijd OA kun je gebruik maken van de uitwerking van een of twee lessen over het hoe en wat van voorlezen die in dit draaiboek zijn opgenomen. Deze uitwerking is geschreven voor een project van in elk geval twee bijeenkomst van 60 tot 90 minuten. Het aantal, de duur en inhoud van de lessen kan natuurlijk uitgebreid of ingekort worden, naar gelang de mogelijkheden en wensen van de docenten en groepen. De voorgestelde introducties, opdrachten en werkvormen zijn een leidraad: ze kunnen overgenomen worden zoals ze staan beschreven, maar ze kunnen ook worden aangepast.

2.2 Startbijeenkomst voor docenten OA betrokken bij de Voorleeswedstrijd OA

Bij de pilot van de Voorleeswedstrijd OA in 2013/2014 hoorde een startbijeenkomst voor de docenten van de deelnemende roc's. In de startbijeenkomst kwam aan bod wat het belang is van voorlezen, wat de effecten zijn, en vooral wát er voorgelezen kan worden (een 'duik' in de kinder- en jeugdliteratuur) en hÓe er het beste voorgelezen kan worden. Docenten kregen verder tips over de manier waarop de Voorleeswedstrijd OA georganiseerd kan worden op het eigen roc en kregen materialen aangereikt om lessen over voorlezen te verzorgen. De bijeenkomst was erop gericht docenten zo goed mogelijk voor te bereiden op het overbrengen van kennis en vaardigheden aan studenten die aan de Voorleeswedstrijd OA deelnamen. De materialen van deze startbijeenkomst vind je op de website [bouwstenenleesbevordering.nl](http://www.bouwstenenleesbevordering.nl), in de *Toolkit voor bibliotheken*. Maak daar

---

¹ De content van de website [bouwstenenleesbevordering.nl](http://www.bouwstenenleesbevordering.nl) wordt in de loop van 2014 overgedragen aan de website [leesplan.nl](http://www.leesplan.nl).

vooral gebruik van wanneer je de Voorleeswedstrijd OA wilt gaan organiseren op je roc. Betrek dan ook de bibliotheek in de gemeente of regio van je roc: informeer of de specialisten die daar werken kunnen een startbijeenkomst voor de docenten van je roc kunnen verzorgen.

2.3 Opdracht op de stageschool

Studenten die stagelopen kunnen hun stageschool betrekken bij de Voorleeswedstrijd OA. Doel is tweeledig: de student kan oefenen met voorlezen in een authentieke situatie, én leerlingen en leerkrachten op de stageschool profiteren van de extra aandacht voor het voorlezen (en gaan wellicht zelf ook deelnemen aan de Voorleeswedstrijd voor het basisonderwijs).

Informeer de studenten tijdig dat er op de stageschool geoefend gaat worden met voorlezen. De student kan dan in de stageklas (of in een andere klas) afspreken wanneer er voorgelezen gaat worden. In de bijlage vind je een formulier dat je aan de studenten kan uitdelen en waarop zij gegevens invullen met betrekking tot het voorlezen in de stageklas.

2.4 Uitwerking lessen over kinder- en jeugdliteratuur en voorlezen, ter voorbereiding op de Voorleeswedstrijd OA

Bijeenkomst 1 – minimaal twee weken voor de start van de Voorleeswedstrijd

Introduceer het project “Voorleeswedstrijd OA” dat over xx weken van start gaat. Vraag of de studenten al gehoord hebben van de Voorleeswedstrijd voor het basisonderwijs en misschien ook de Voorleeswedstrijd voor pabo’s. Vraag wat ze van die Voorleeswedstrijden weten. Doet de stageschool mee aan de Voorleeswedstrijd? Hebben studenten vroeger zelf meegedaan? Vraag ook na wie er wel eens voorleest op de stage. En wie er thuis veel is voorgelezen.

Vertel dat vanaf xx de Voorleeswedstrijd van start gaat. Op de stageschool gaan de studenten oefenen met voorlezen. Iedere student krijgt de volgende opdracht:

- *Vertel op de stageschool dat je meedoet aan de Voorleeswedstrijd OA.*
- *Vertel dat je in week xx wil voorlezen aan je eigen stageklas/een andere stageklas (doel: voorleesactiviteit in groep 4 t/m 8).*
- *Maak afspraken over wanneer je gaat voorlezen (datum en tijd) en aan welke klas. Spreek ook af op welke plek (in de klas, schoolbieb enzovoort) je gaat voorlezen.*
- *Spreek af op welke manier je de voorleessessie evalueert (met wie, juryformulier gebruiken, persoonlijke aandachtspunten enzovoort).*

Noteer de afspraken en bijzonderheden op het formulier (zie bijlage 1) en neem het ingevulde formulier uiterlijk op xx-xx-xx mee naar de les.

Denk na over het boek dat je wilt voorlezen op de Voorleeswedstrijd: welk boek past bij kinderen uit de groepen 4 t/m 8? Welk boek vind je zelf leuk om voor te lezen? Welk thema vinden de kinderen van de stageklas waar je gaat voorlezen interessant? Je docent adviseert je bij het kiezen van een geschikt boek.

Deel de formulieren uit waarop de studenten de afspraken met de stageschool noteren.

Besteed vervolgens aandacht aan de boekkeuze. Zorg dat je dit voorbereid hebt en neem in elk geval een aantal inspirerende boeken mee om te laten zien en een stukje uit voor te lezen. Een bezoek aan de plaatselijke bibliotheek is ook een goed idee.

Wanneer je je studenten in deze week een tweede keer ziet: herinner ze nog eens aan de Voorleeswedstrijd en de afspraken die ze daarvoor moeten maken op hun stageschool.

Bijeenkomst 2 – minimaal twee weken voor de start van de Voorleeswedstrijd

Inleiding (20 min):

- Laat de studenten een filmpje zien van een voorleesactiviteit aan kinderen uit groep 4 t/m 8. Geef de studenten daarbij een kijkvraag: wat vind je goed gaan bij het voorlezen? Wat vind je niet goed gaan bij het voorlezen? Laat de studenten zich richten op de positieve punten én de verbeterpunten. Laat de punten noteren op groene (positief) en rode kaartjes (verbeterpunten) die je op de tafels hebt verspreid. Naar aanleiding van dit filmpje bespreek je met de studenten wat zij van de voorleessessies vonden. Ga in op een aantal punten die de studenten hebben opgeschreven en laat ze de kaartjes op een flap-over plakken. Voeg zelf punten van belang toe, bijvoorbeeld over opstelling van de groep bij het voorlezen, behouden van aandacht van de groep (hoe?), stemgebruik, intonatie, leestempo, spreekvolume, mimiek, omgaan met vragen en onderbrekingen van leerlingen, contact met het publiek enzovoort.
- Vraag ook naar formulier met betrekking tot de voorleessessie op de stageschool: gelukt om alle afspraken te maken? Al besloten/een idee uit welk boek je gaat voorlezen? Al voorgelezen? Laat een aantal van de boeken zien die je mee hebt genomen en nodig de studenten uit om er aan het einde van de les naar te kijken/ideeën op te doen.

Kern (50 min):

- In de kern van de les wordt eerst ingegaan op het belang van voorlezen. Op de PowerPoint-presentatie staan stellingen met betrekking tot voorlezen (zie bijlage). Je laat één voor één de stellingen zien en vraagt de studenten te reageren door een groen (eens) of rood (oneens) kaartje op te steken. Ga in op de argumenten van de studenten om het eens of oneens te zijn met de stelling. Ga ook in op voorlezen aan iets oudere kinderen (groep 4 t/m 8). Zie het artikel in de bijlage.

Optioneel is hier: werk niet met rode en groene kaarten, maar deel het klaslokaal in in twee vlakken met behulp van een rol tape. In het ene vlak gaan studenten staan die het eens zijn met de stelling, in het andere vlak de studenten die het oneens zijn met de stelling. Deze werkvorm is actiever maar vraagt ook een strakke sturing.

Materiaal:

- Filmpje van Voorleeswedstrijd pabo, filmpje van fragment Jeugdjournaal Voorleeswedstrijd basisonderwijs.
- Stapel kinderboeken uit mediatheek passend bij leeftijd kinderen groep 4 t/m 8.
- Optioneel: Filmpje van voorleesactiviteit voor kinderen uit groep 4 t/m 8
- Rode en groene kartonnen kaartjes en stiften om de studenten hun reacties op het voorlezen op te laten schrijven.
- Optioneel: rol tape
- PowerPoint-presentatie met stellingen over voorlezen: zie bijlage 2 voor de stellingen.
- Artikel over voorlezen in de bovenbouw.
- Gekleurde kaarten van drie verschillende kleuren met daarop de getallen 1 t/m 3
- Materialen voor op de thematafels.

- Ga vervolgens in op wat belangrijk is bij voorlezen. Gebruik hierbij de 'expert-methode'. In het kort: studenten moeten zelf kennis op doen van een onderwerp (expert worden) en vervolgens hun kennis overdragen aan andere studenten. Bij deze opdracht ga je uit van drie thema's: 1) hoe kies ik een geschikt boek, 2) hoe bereid ik het voorlezen voor, 3) hoe lees ik het beste voor. Elk thema is gekoppeld aan een tafel, waar je materialen over het thema hebt neergelegd. Alle studenten krijgen een gekleurde kaart (in drie verschillende kleuren) met daarop het getal 1, 2 of 3. De studenten gaan naar de tafel met het getal dat bij een thema past (alle studenten met kaartjes met 1 gaan naar de tafel over boekenkeuze). Op de tafels liggen materialen waarin de studenten informatie kunnen vinden over het thema. De studenten krijgen de volgende opdracht: 'Jij bent de expert!'. Ofwel: zorg dat je expert wordt op het thema van je kaartje/tafel. Maak gebruik van de materialen die op tafel liggen. Stel elkaar vragen, wissel informatie uit. Zorg dat je na 10 minuten je eigen lijstje met tips hebt. Na 15 minuten gaat een wekker/bel. De studenten krijgen nu de opdracht informatie uit te wisselen met 'experts' van andere thema's. Ze krijgen de opdracht een student te zoeken met dezelfde kleur kaart maar een ander getal. Deze twee studenten wisselen in 5 minuten tijd uit welke tips ze voor elkaar hebben, wat belangrijk is bij het thema. Ze maken elkaar als het ware 'expert'.

Doel van de werkvorm: studenten weten hoe ze tot een keuze voor een passend boek kunnen komen, studenten hebben inspiratie voor boeken waaruit ze kunnen voorlezen, studenten weten hoe ze het voorlezen moeten voorbereiden, studenten weten wat ze wel niet moeten doen tijdens het voorlezen.

Afsluiting (10 min):

- Korte plenaire terugkoppeling de expertsessie. Belangrijkste uitkomsten? Wat ga je zeker onthouden voor je voorbereiding op de Voorleeswedstrijd?
- Ga in op de stage-opdracht. Als het goed is heeft elke student een ingevuld formulier over de stageschool meegenomen. Studenten die het formulier nog niet hebben, deel je het nogmaals uit. Laat de studenten zelf formuleren waarom het belangrijk is dat er op de stageschool geoefend gaat worden. Na het oefenen op de stage begint de Voorleeswedstrijd in de klas. Wens iedereen veel succes.

3 De voorleeswedstrijd op het roc

3.1 Scenario's voor de organisatie van de voorrondes van de Voorleeswedstrijd op het roc

Wanneer je besluit om deel te nemen aan de Voorleeswedstrijd OA is een van de eerste stappen om te bepalen met welke studenten je deel gaat nemen en hoe je de wedstrijd wilt organiseren. Er zijn meerdere scenario's mogelijk, als roc ben je vrij daar eigen keuzes in te maken. Bij het maken van een plan van aanpak zijn in elk geval antwoorden op de volgende vragen van belang:

- 1 Hoeveel klassen nemen deel aan de Voorleeswedstrijd OA?
- 2 Doen alle studenten verplicht mee aan de Voorleeswedstrijd of is deelname facultatief? Hoe zorg je voor een zo groot mogelijke deelname?
- 3 Binnen welke lesuren vindt de Voorleeswedstrijd (inclusief voorrondes) plaats?
- 4 Over hoeveel lesuren wil je de Voorleeswedstrijd verdelen?
- 5 Op welke data en dagdelen plan je de Voorleeswedstrijd OA?
- 6 Hoe gaat de schoolfinale van de Voorleeswedstrijd eruit zien? Waar houdt je de finale, welke personen betrek je, welk materiaal heb je nodig en waaruit bestaat het programma?

Onderstaand zijn drie scenario's uitgewerkt, waarvan scenario 1 de meest ideale optie is (want: meer dan één klas en alle studenten nemen deel). Tijdens de pilot van de Voorleeswedstrijd OA heeft het merendeel van de roc's voor dit scenario gekozen.

Scenario 1

Kies voor scenario 1 wanneer er:

- meerdere klassen/groepen studenten meedoen aan de Voorleeswedstrijd
- alles studenten uit de klas verplicht deelnemen aan de Voorleeswedstrijd

Vorbereiden: zorg voor voldoende ruimtes (extra lokaal of andere geschikte ruimte) waar de studenten elkaar kunnen voorlezen. Als alle studenten in één lokaal moeten voorlezen, is de kans groot dat ze elkaar storen/te veel rekening met elkaar gaan houden bij het voorlezen.

De wedstrijd in subgroepjes en de wedstrijd in de klas kun je op één dag houden (in een lesuur van minimaal anderhalf uur) of verdelen over twee lessen. Indien je de wedstrijden verdeelt over twee lessen dien je de klassenwedstrijd nog wel in te leiden. Dat is niet opgenomen in deze beschrijving.

Inleiding (10 min):

- Terugblikken op de voorleessessie op de stageschool:
  - hoe vond je het? En hoe vonden de leerlingen het?
  - wat ging goed, wat verdient aandacht?
  - wat is de belangrijkste tip die je hebt gekregen?
- Terugblikken op de lessen over voorlezen:
  - wat staat je het meest bij van de lessen over voorlezen?
  - is iedereen goed voorbereid op de Voorleeswedstrijd?

Voorleeswedstrijd in groepjes (40 min):

- Alle studenten hebben het boek bij zich waaruit zij gaan voorlezen. Leg uit wat er gaat gebeuren:
  - de studenten gaan uiteen in groepjes van vijf. De studenten verspreiden zich over het lokaal en eventuele andere ruimtes.
  - bedoeling is dat alle studenten gaan voorlezen uit het door hen gekozen boek. De andere studenten beoordelen het voorlezen. Dat betekent: in een groepje van vijf gaat eerst student A voorlezen. De andere vier studenten kijken en luisteren en beoordelen het voorlezen door student A. Je kunt hiervoor het juryformulier laten gebruiken. Je kunt ook stemkaartjes gebruiken (na afloop van de vijf voorleessessies schrijft ieder lid van het groepje de naam op van de beste voorlezer). De voorzitter van elk groepje verzamelt de stemkaartjes of formulieren en schrijft de naam van de groepswinnaar op.
  - elke student heeft drie tot vijf minuten de tijd om voor te lezen. Eerst geeft de student een korte inleiding. Daarin vertelt hij wat de titel van het boek is, wie de schrijver is en wat er is gebeurd voorafgaand aan het fragment dat hij gaat voorlezen. Dat duurt maximaal een minuut.

Na de uitleg over de groepswedstrijd gaan de groepjes uiteen. Spreek af dat de groepjes na 30 minuten terug zijn in het lokaal. De voorzitters leveren dan de namen in van de groepswinnaars bij de docent.

Voorleeswedstrijd op klassenniveau (35 minuten):

- Vervolgens begint de klassenwedstrijd. De groepswinnaars lezen voor aan de hele klas.
Zorg voor een passende opstelling van de tafels en stoelen in de ruimte: bijvoorbeeld een kring met een grote, comfortabele voorleesstoel voor de voorlezer. Of bijvoorbeeld een theateropstelling in een uitnodigend lokaal of de drama-ruimte.
Spreek van te voren af:
  - kies je één of meer winnaars per klas? Dit hangt af van je schoolwedstrijd, hoeveel studenten wil je daaraan laten meedoen?
  - hoe worden de klassenwinnaars gekozen? Kiezen de studenten weer met behulp van het juryformulier of is er ook een jury van docenten en/of andere experts?

De studenten lezen hetzelfde fragment voor als in de groepswedstrijd. Ook hier geldt weer: elke student heeft drie tot vijf minuten de tijd om voor te lezen. Eerst geeft de student een inleiding. Daarin vertelt hij wat de titel van het boek is, wie de schrijver is en wat er is gebeurd voorafgaand aan het fragment dat hij gaat voorlezen. Dat duurt maximaal een minuut. Daarna start het voorlezen.

Afsluiting (5 min):

Sluit de lesfeestelijk af. Roep de winnaar uit aan de hand van het besluit van de jury. Feliciteer de winnaar(s), deel eventuele prijzen of oorkondes uit en nodig alle studenten uit voor de schoolfinale op het roc.

Scenario 2

Kies voor scenario 2 wanneer er:

- één klas of groep studenten meedoet aan de Voorleeswedstrijd
- alles studenten uit de klas verplicht deelnemen aan de Voorleeswedstrijd

Vorbereiden: zorg voor voldoende ruimtes (extra lokaal of andere geschikte ruimte) waar de studenten elkaar kunnen voorlezen. Als alle studenten in één lokaal moeten voorlezen is de kans groot dat ze elkaar storen/te veel rekening met elkaar gaan houden bij het voorlezen.

De wedstrijd in subgroepjes en de wedstrijd in de klas kun je op één dag houden (in een lesuur van minimaal anderhalf uur) op verdelen over twee lessen. Indien je de wedstrijden verdeelt over twee lessen dien je de klassenwedstrijd nog wel in te leiden. Dat is niet opgenomen in deze lesbeschrijving.

Inleiding (10 min):

- Terugblikken op de voorleessessie op de stageschool:
  - hoe vond je het? En hoe vonden de leerlingen het?
  - wat ging goed, wat verdient aandacht?
  - wat is de belangrijkste tip die je hebt gekregen?
- Terugblikken op de lessen over voorlezen:
  - wat staat je het meest bij van de lessen over voorlezen?
  - iedereen scherp en voorbereid op de Voorleeswedstrijd?

Voorleeswedstrijd in groepjes (40 min):

- Alle studenten hebben het boek bij zich waaruit zij gaan voorlezen. Leg uit wat er gaat gebeuren:
  - de studenten gaan uiteen in groepjes van vijf. De studenten verspreiden zich over het lokaal en eventuele andere ruimtes.
  - bedoeling is dat alle studenten gaan voorlezen uit het door hen gekozen boek. De andere studenten beoordelen het voorlezen. Dat betekent: in een groepje van vijf gaat eerst student A voorlezen. De andere vier studenten kijken en luisteren en beoordelen het voorlezen door student A. Je kunt hiervoor het juryformulier laten gebruiken. Je kunt ook stemkaartjes gebruiken (na afloop van de vijf voorleessessies schrijft ieder lid van het groepje de naam op van de beste voorlezer). De voorzitter van elk groepje verzamelt de stemkaartjes of formulieren en schrijft de naam van de groepswinnaar op.
  - elke student heeft drie tot vijf minuten de tijd om voor te lezen. Eerst geeft de student een korte inleiding. Daarin vertelt hij wat de titel van het boek is, wie de schrijver is en wat er is gebeurd voorafgaand aan het fragment dat hij gaat voorlezen. Dat duurt maximaal een minuut.

Na de uitleg over de groepswedstrijd gaan de groepjes uiteen. Spreek af dat de groepjes na 30 minuten terug zijn in het lokaal. De voorzitters leveren dan de namen in van de groepswinnaars bij de docent.

Voorleeswedstrijd op klassenniveau (35 min)

- Vervolgens begint de klassenwedstrijd. De groepswinnaars lezen voor aan de hele klas. Daaruit komt een winnaar naar voren. Zorg voor een passende opstelling van de tafels en stoelen in de ruimte: bijvoorbeeld een kring met een grote, comfortabele voorleesstoel voor de voorlezer. Of bijvoorbeeld een theateropstelling in een mooi lokaal of de drama-ruimte.

Spreek van te voren af:

- hoe wordt de klassenwinnaar gekozen? Kiezen de studenten weer aan de hand van het juryformulier of is er ook een jury van docenten en/of andere experts?

De studenten lezen hetzelfde fragment voor als in de groepswedstrijd. Ook hier geldt weer: elke student heeft drie tot vijf minuten de tijd om voor te lezen. Eerst geeft de student een inleiding. Daarin vertelt hij wat de titel van het boek is, wie de schrijver is en wat er is gebeurd voorafgaand aan het fragment dat hij gaat voorlezen. Dat duurt maximaal een minuut. Daarna start het voorlezen.

Afsluiting (5 min):

Sluit de les af feestelijk af. Roep de winnaar uit aan de hand van het besluit van de jury. Feliciteer de winnaar en reik een prijs en/of oorkonde uit.

Scenario 3

Kies voor scenario 3 wanneer er:

- meerdere klassen studenten meedoen aan de Voorleeswedstrijd
- niet alle maar een aantal studenten per klas deelnemen aan de Voorleeswedstrijd

Vorbereiden: zorg voor voldoende ruimtes (extra lokaal of andere geschikte ruimte) waar de studenten elkaar kunnen voorlezen. Als alle studenten in één lokaal moeten voorlezen is de kans groot dat ze elkaar storen/te veel rekening met elkaar gaan houden bij het voorlezen.

Het voorlezen in subgroepjes en de wedstrijd in de klas kun je op één dag houden (in een lesuur van minimaal anderhalf uur) op verdelen over twee lessen. Indien je de activiteiten verdeelt over twee lessen dien je de klassenwedstrijd nog wel in te leiden. Dat is niet opgenomen in deze lesbeschrijving.

Inleiding (10 min):

- Terugblikken op de voorleessessie op de stageschool:
  - hoe vond je het? En hoe vonden de leerlingen het?
  - wat ging goed, wat verdient aandacht?
  - wat is de belangrijkste tip die je hebt gekregen?
- Terugblikken op de lessen over voorlezen:
  - wat staat je het meest bij van de lessen over voorlezen?
  - iedereen scherp en voorbereid op de Voorleeswedstrijd?

Voorleeswedstrijd in groepjes (40 min):

- Een aantal studenten hebben aangegeven dat zij meedoen aan de Voorleeswedstrijd. Deze studenten gaan eerst in subgroepjes voorlezen aan hun mede-studenten, alvorens te starten met de echte klassenwedstrijd.
- De studenten die gaan voorlezen hebben het boek bij zich waaruit zij gaan voorlezen. Leg uit wat er gaat gebeuren:
  - de studenten gaan uiteen in groepjes van vijf. Per groepje is er een student die gaat voorlezen. De studenten verspreiden zich over het lokaal en eventueel andere ruimtes.
  - bedoeling is dat de student die deelneemt aan de klassenwedstrijd gaat oefenen met voorlezen uit het door hen gekozen boek. De andere studenten beoordelen en geven feedback. Zij gebruiken hiervoor het juryformulier. Elk groepje heeft naast een voorlezer ook een voorzitter. Deze student zorgt dat het proces goed verloopt en bewaakt de tijd.

- De voorlezende student heeft drie tot vijf minuten de tijd om voor te lezen. Eerst geeft de student een korte inleiding. Daarin vertelt hij wat de titel van het boek is, wie de schrijver is en wat er is gebeurd voorafgaand aan het fragment dat hij gaat voorlezen. Dat duurt maximaal een minuut. Daarna leest hij het fragment voor aan de andere studenten. De andere studenten kijken, luisteren en vullen het juryformulier in. Daarnaast noteren zij tops (sterke punten) en tips (ontwikkelpunten).
- Na de voorleessessie geven de studenten feedback op het voorlezen. De voorzitter van het groepje begeleidt dit proces. Er moeten in elk geval sterke punten naar voren komen als ook ontwikkelpunten.
- Na de feedbackronde gaat de voorlezende student nog een keer voorlezen. De andere studenten kijken en luisteren en gaan na of de voorlezende student de tops en tips toepast.
- Na deze tweede voorleessessie bespreken de studenten kort na wat er nu beter ging, onder leiding van de voorzitter.

De docent legt de procedure eerst toe. Daarna gaan de groepjes uiteen. Spreek af dat de groepjes na 30 minuten terug zijn in het lokaal.

Voorleeswedstrijd op klassenniveau (35 minuten):

- Vervolgens begint de klassenwedstrijd. De studenten die hebben geoefend met voorlezen lezen nu voor aan de hele klas. Zorg voor een passende opstelling van de tafels en stoelen in de ruimte: bijvoorbeeld een kring met een grote, comfortabele voorleesstoel voor de voorlezer. Of bijvoorbeeld een theateropstelling in een mooi lokaal of de drama-ruimte.

Spreek van te voren af:

- kies je één of meer winnaars per klas? Dit hangt af van je schoolwedstrijd, hoeveel studenten wil je daaraan laten meedoen?
- hoe worden de klassenwinnaars gekozen? Kiezen de studenten weer adhv het juryformulier of is er ook een jury van docenten en/of andere experts?

De studenten lezen hetzelfde fragment voor als in de groepswedstrijd. Ook hier geldt weer: elke student heeft drie tot vijf minuten de tijd om voor te lezen. Eerst geeft de student een inleiding. Daarin vertelt hij wat de titel van het boek is, wie de schrijver is en wat er is gebeurd voorafgaand aan het fragment dat hij gaat voorlezen. Dat duurt maximaal een minuut. Daarna start het voorlezen.

Afsluiting (5 min):

Sluit de les af feestelijk af. Feliciteer de winnaar(s), kondig de schoolwedstrijd aan en nodig alle studenten uit.

Materialen benodigd bij de voorrondes van de Voorleeswedstrijd OA:

- Stapel kinderboeken geschikt voor kinderen uit groep 4 t/m 8
- Voldoende juryformulieren en stemkaartjes
- Kaartje of formulier met de naam van de groepswinnaars
- Eventueel kleine prijs voor klassenwinnaar: medaille, oorkonde of iets dergelijks
- Geschikte voorleesstoel voor klassenwedstrijd (veelal te leen via de bibliotheek)

3.2 Schoolfinale van de Voorleeswedstrijd OA op het roc

Schoolfinale van de Voorleeswedstrijd OA op het roc

Inleiding (10 min):

- Eén van de docenten van de deelnemende groepen, of een directeur/manager opent de schoolwedstrijd op officiële en feestelijke wijze. Hij stelt de klassenwinnaars voor, stelt de juryleden voor en geeft het startschot voor de wedstrijd.

Kern (35 min, of meer of minder afhankelijk van het aantal voorlezers):

- De klassenwinnaars lezen voor. Ze kiezen hiervoor een ander fragment uit het boek dat ze in de klassenwedstrijd hebben voorgelezen. Bij de schoolwedstrijd geldt ook weer: elke student heeft drie tot vijf minuten de tijd om voor te lezen. Eerst geeft de student een inleiding. Daarin vertelt hij wat de titel van het boek is, wie de schrijver is en wat er is gebeurd voorafgaand aan het fragment dat hij gaat voorlezen, dit duurt maximaal een minuut. Daarna start het voorlezen. De 'dagvoorzitter' praat de verschillende voorleessessie aan elkaar.

Afsluiting (15 min):

- De dagvoorzitter roept uit welke finalist tot schoolkampioen is gekozen. Hoera! Uitreiking van prijzen en oorkondes. Vergeet niet foto's te maken van de winnaar en de andere finalisten.
- De dagvoorzitter sluit de bijeenkomst af en betreft het publiek en de finalisten hierbij: Wat vonden de studenten er van tot nu toe? Is hun visie op voorlezen veranderd? Hebben ze plannen voor voorlezen op de stageschool?

Materialen benodigd bij de schoolfinale van de Voorleeswedstrijd OA:

- Juryformulieren
- Feestelijke aankleding van de ruimte waar de schoolwedstrijd plaatsvindt

- Geschikte voorleesstoel (veelal te leen via de bibliotheek)
- Een prijs en oorkonde voor de winnaar
- Eventueel een microfoon en geluidsinstallatie

Denk bij de organisatie van de schoolfinale ook aan:

- Het regelen van een fotograaf en/of cameraman of -vrouw
- Aandacht van de pers (lokale of regionale bladen bijvoorbeeld)
- Catering

4 Jurering

4.1 Tips bij het jureren

Waar moet de jury van de Voorleeswedstrijd OA op letten? Belangrijk is dat het juryformulier de leidraad is: er staan aandachtspunten op die zowel bij de voorrondes in de klas als op de schoolfinale gelden. Bijvoorbeeld: wordt er duidelijk voorgelezen? Was het spannend voor de luisteraars? Werd het publiek af en toe aangekeken en was de intonatie goed?

Het gebruik van stemmetjes bij het voorlezen is een veelbesproken onderwerp. Voor veel voorlezers is het een valkuil: ze overdrijven te veel en keren niet steeds terug naar hun eigen stem. Om die reden kan een beginnend voorlezer beter niet proberen alle personages een eigen stem te geven. Werken met toonverschil is vaak genoeg.

4.2 Jurering van de schoolfinale op het roc

Een jury bestaat uit personen die verstand hebben van voorlezen aan kinderen in de basisschoolleeftijd. Een bibliothecaris, een auteur, een boekhandelaar, een medewerker van de VoorleesExpress, een leerkracht of docent kunnen deel uitmaken van de jury. De jury kan aangevuld worden met een erelid, bijvoorbeeld uit het bestuur van de het roc. Het juryformulier uit paragraaf 4.2 is ook bij de schoolfinale op het roc de leidraad bij het jureren.

Wanneer er leerlingen van een basisschool aanwezig zijn bij de schoolfinale op het roc, dan is het leuk en zinnig om ook hen een rol te geven. Laat ze bijvoorbeeld kaartjes invullen met hun stem en roep op basis van de resultaten een publiekswinnaar uit. De leerlingen worden betrokken en de voorlezers worden extra gemotiveerd door de uitroep van een publiekswinnaar.

4.2 Juryformulier Voorleeswedstrijd OA

Naam voorlezer: .....

Titel boek: .....

Schrijver boek: .....

Eindcijfer

Opmerkingen:

1. De nadruk wordt steeds op de goede plaats gelegd.	ja	een beetje	niet
2. De voorlezer leest in een prettig tempo voor.	ja	een beetje	niet
3. Er zijn tempowisselingen waar dat nodig is.	ja	een beetje	niet
4. Het stemgebruik past bij het verhaal.	ja	een beetje	niet
5. De emotie past bij het verhaal.	ja	een beetje	niet
6. De voorlezer kijkt het publiek af en toe aan.	ja	een beetje	niet
7. Het publiek wordt helemaal meegevoerd in het verhaal.	ja	een beetje	niet
8. De kandidaat is verstaanbaar.	ja	een beetje	niet
9. De fragmentkeuze is goed (origineel, spannend enzovoort).	ja	een beetje	niet

Deze voorlezer maakt kans om te winnen...

Ja   nee   misschien

Bijlage 1: Formulier Voorleeswedstrijd – activiteiten op de stageschool

Gegevens:

Naam student: .....

Stageschool: .....

Stageklas: .....

Stagebegeleider: .....

Voorleeswedstrijd – oefenen op de stageschool:

1. Wanneer ga je voorlezen op je stageschool? Noem de datum, het tijdstip en hoe lang het voorlezen duurt.

.....
.....
.....

2. In welke groep ga je voorlezen op je stageschool (keuze uit groep 4 t/m 8)?

.....

3. Op welke plek in de school ga je voorlezen? Denk aan: in de klas, in de bibliotheek/mediatheek van de school, in een theaterzaaltje of gymzaal, of een andere geschikte ruimte.

.....
.....
.....
.....

4. Hoe ga je het voorlezen evalueren? Heb je een gesprek met de leerkracht van de groep of met de leerlingen? Gebruik je het juryformulier? Zo ja, wie gaat dat invullen?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Uit welk boek ga je voorlezen? En welke deel van het boek kies je (welke bladzijden)? Waarom heb je voor dit boek gekozen?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bijlage 2: Stellingen over voorlezen

- 1 Aan kinderen die zelf al goed kunnen lezen, hoef je niet meer voor te lezen.
- 2 Peuters en kleuters moet je elke dag voorlezen.
- 3 Alle ouders moeten verplicht een voorleescursus volgen.
- 4 Leerkrachten op de basisschool moeten verplicht elke dag voorlezen.
- 5 Als je in het onderwijs werkt, moet je zelf minimaal vijf boeken per jaar lezen.
- 6 Basisscholen moeten de ouders van hun leerlingen adviseren over voorlezen.
- 7 Meisjes kunnen beter voorlezen dan jongens.
- 8 Kinderen die thuis veel worden voorgelezen, hebben meer succes op school dan kinderen die niet worden voorgelezen.